

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

De consolatione philosophiae

Boethius, Anicius Manlius Severinus

[Deventer], [1480-85]

Prosa quarta primi libri

[urn:nbn:de:bsz:31-293110](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-293110)

Inuictū potuit tenere vultū
Nō illū rabies minæq; ponti
Verū funditus exagitātis æstū
Nec ruptis quotiēs vagus caminis
Torquet fumificos velsu? ignes
Aut cellas soliti ferire turres
Arcentis via fulminis mouebit
Quid tātū miseri seuos tyrānos
Miratur sine viribus furētes
Nec speres aliquid nec extimescas
Exarmaueris impotentis iram
At quisquis trepidus pauet vel optat
Qd nō sit stabil' suiq; iuris . Abiecit clipeū
locoq; mot? . Nescit qua valeat trahi catenā

Prosa quarta primi libri.

Mentis ne iqt hæc atq; aīo illabunt
tuo . Et ne asinus ad lirā . Quid
fles . quid lachrymæ manas . Cōsitere mihi
ne occultes Si operam medicantis expe

oportet vt vulnus detegas tuū **H.** Tū ego
collecto i vires aīo **A.** ne adhuc eget admo
nitōe. nec p se satis eminz fortūae i nos seuiē
tis asperitas Nibi ne te ipsā facies loā mouet
H. Hęcāne est bibliotheca quam certissimā tibi
sebez in nostris laribus ipsa delegeras. i qua
mecū saepe residens de humana et diuinarum
qz rerū scientia differebas. **T.** Talis habitus ta
lis qz vultus erat cuz tecum naturae secreta ri
marer. cū mibi liberū vias radio describeres.
cum mores nrōs totiusqz vitæ rationez ad cæ
lestis ordis exemplar formāres. **H.** Hęcāne p
mia referim? tibi obsequētes. **A.** Atqui tu hęc
sententiā platonis ore sanxisti. beatas fore
respublicas si eas vel studiosi sapientiæ rege
rēt. vel earū rectores studere sapientiæ conti
gisset. **T.** Tu eiusdem viri ore hęc sapi. tibus
capessandæ rei publicæ necessariā causam eē
me iustū. ne improbis flagitiosisqz ciuibz

12

urbium relicta gubernacula. pestem bonis
ac perniciem inferrent. **H**anc igitur auctori-
tate secutus. qd a te in secreta oia didicera
tuisferre i actū publicae administrationis optavi
Tu mihi et qui te sapientium mentibus inseru-
it deus estis conscij nullū me ad magistratū
nisi cōmune honorū omniū studiū detulisse.
Inde cum improbis graues inexorabiles qz
discordiae fuere. et qd cōscientiae libertas ha-
bet pro tuēdo iure spreta potentiorū semp of-
fensio. **Q**uoties ego cōiugastū in imbecillis
cuiusqz fortunas impetū facientē obuius exce-
pi. quoties trigullū regiae ppositum domus
ab incepta et ppetrata iā p̄sus iuria deiecit
quoties miseros quos infinitis calumnijs ipuni-
ta barbarorum semp auaricia vexabat obie-
cta periculis auctoritate p̄tēxi. **N**unq̄m me
ab iure ad iniuria quisqz detraxit. **P**rouinā
aliū fortunas tū p̄uatis rapinis. tū publicas

73

vetigalibus pessūdari. non alitē quā q̄ patie
bāt̄ idoli. **C**ū acerbae famis tpe grauis atq;
inexplicabilis̄ idicta cōp̄cō p̄fligatura ino
pia cāpamā p̄uincā videre ē̄ c̄tamē aduersus
p̄fectum p̄torij̄ dis̄modi rōe suscepi. rege
cognoscēte cōtendi. **E**t ne cōemptio exigere
tur cuiā. **P**aulinū cōsularē virū cui? opes pa
latini canes iā spē atq; ambitione deuorassēt
ab ipsis hiantū fauēb? retraxi. **N**e albinū cō
sularē virū p̄iudicatae accusationis p̄ena
corripēt. odijs̄ me **C**ypriani delatoris oppo
sui. **S**atis ne i me magnas videor̄ exacerbati
se discordias? **S**z eē ap̄d̄ ceteros tutior de
bui. qui mihi amore iusticiāe nihil apud auli
cos quo magis eē tutior̄ reseruaui. **Q**uib?
āt̄ deferētib? p̄culsi sum? **Q**uoꝝ **B**asilis o
lim regio misterio depulsus in delationem no
stri nois̄ alieni aeris necessitate cōpulsus est.
Opilionē vero atq; gaudētū cū ob innume

14

nas atq; multiplices fraudes ire in exiliū regia
cēsurā decessissz. cūq; illi parere nolētes sacra
rū sese ad iū defensiōe tuerēt. cōpertumq; id
regi foret. edixit vt nisi intra p̄scriptū diez a
rauenna vrbē decesserēt. notas insigniti fronti
bus pellerentur. **Quid** huic seueritati posse
astrui videt? **At** qui eodē die decesserēt? eisdē
nois nr̄i delatio suscepta ē. **Quid** igit? **Nr̄ae**
ne artes ita meruerūt. **An** illos accusatores
iustos fecit p̄missa dānatio. **Ita** ne nihil for
tunā puduit. si minus accusatae innocētiaē at
accusantiū vilitas. **At** cuius criminis argui
mur sumā q̄ris. **Senatū** dicimur saluū eē vo
luisse. **Modum** desideras. **Delatorem** ne docu
menta decesseret. quibus senatum lesae maie
statis reum faceret. impedisse criminamur.
Quid igit? o mgra censes. **In**sciabimur cri
mē ne tibi pudori sim? **At** volui. nec vnq; vel
le decessitā. fatebim. **H** ipediendi delatoris opa

15

cessabit **A**n optasse illi? ordinis salutē nefas
uocabo. **I**lle quideꝫ filiis de me secretis uti hoc
nefas esset effecerat. **S**ed sibi semper menti
ens impruētia rerum merita nō p̄t mutare.
Nec mihi socratico secreto fas eē arbitror. uel
occuluisse ueritatem uel concessisse mendaciū
Verum hoc quoqꝫ quomodo sit tuo sapiētuz
qꝫ iudicio æstimandū relinquo. **C**uius rei se
riem atqꝫ ueritateꝫ ne latere posteros queat
stilo etiam memoriæqꝫ mandaui. **N**am de
compositis falso litteris quibus libertatē argu
or sperasse romanā quid attinet dicere? **Q**ua
rū fraus apta patuissz. si nobis ipsoꝫ confessio
ne delatoꝫ. qđ i omibꝫ negocijs maxias ui
res habet. uti licuisset. **N**ā q̄ sperari reliqꝫ li
btas potest. atqꝫ utinā posset vlla. **R**espō
dissem **C**anij uerbo. qui cum a **C**aio cæsare
Germanici filio cōsciū cōtra se cōiurationis
factæ fuisse diceretur **S**i ego. inquit scissem

tu nescisses. **Q**ua ire nō ita sensus nrōs inco-
ror hebetavit. vt impios scelerata contra virtu-
tē querar molitos. **S**ed quæ sperauerunt ef-
fecisse vehemēt admiror. **N**ā deteriora velle
nostri fuerit fortasse defectus. **P**erficere aut
posse contra innocentiam quæ quisq; scelera-
tus cepit inspectate deo monstri simile est.
Vn̄ baid iniuria tuorū qdā saluariū q̄siuit.
Si qdē de? inqt ē. vñ mala bona vero vñ si
nō est. **S**3 fas fuerit nefarios hoies q̄ bonorū
ōniū toti? q; senat? sāguinē petūt. nos etiam
q̄ p̄pugnaē hois seātui? viderāt pditū ire vo-
luisse. **S**3 n̄ ū idē de p̄ribo q̄ mēbam̄. **M**emi-
nisti vt opinor quō me dicturū qd̄ facturū
v̄e p̄ns sp̄ ipsa dirigebas. **M**eministi iqm̄ vero
ne cū rex auid? exicij cōis maiestatis crimē i
albinū delatū ad cūctū senat? ordinē trāsfere
re moliret. v̄niuersi innocētā senat? q̄nta mei
periculi securitate defēderi. **H**is me hæc a ve
t i.

rapferre in nulla vnq̄m mei laude iactasse.
Minuit ei quodamō se pb̄atis sciētiæ secre
tū quotiēs oñtādo q̄s factū r̄cipit famæ p̄cū
Sz in oñtā nām q̄s exceperit euet? vides p
veræ v̄tutis p̄m̄is falsi sceleris penas subim?
Et cui? vnq̄z factū no r̄is manifesta confessio ita iu
dices hūit i seueritate cōcordes vt nō aliquos
vel ipse ingenij error h̄nmani vel fortunæ cō
ditio cūctis mortalibus incerta summitteret.
Si inflāmare sacras aedes voluisse. si sacerdo
tes impio iugulare gladio. si bonis oibus ne
cē struxisse diceremur. præsente tamen sentē
tia confessum cōuictumve punisset. **N**unc ve
ro quingentis fere passuū millibus p̄cul mo
ti atq; indefensi ob studii propensius i sena
tū mortis proscriptioniq; damnamur. **O** me
rito de simili crimine neminē posse cūiā. **C**u
ius dignitatē reatus ipsi etia; qui detulere vi
derunt. **Q**uam vti alicuius sceleris admixti

18

one fufcarēt. ob ambitum dignitatis sacrile
gio me cōfciētiam meam polluiſſe mentiti ſūt
Atqui ⁊ tu inſita nobis omnem rerū mortali
um cupidinem de uoſtri animi ſete pellebas
Et ſub tuis oculis ſacrilegio ſaꝝ locū eſſe non
erat. **I**nſtillabas eni auriſco cogitationibus
qꝫ meis quotidie pythagoricum illud deo
ſeruias ⁊ nō dijs. **N**ec cōueniebat viliffimo
rum me ſpirituum præſidia captare. quā tu i
hanc excellentiam componebas vt cōſimilez
deo faceres. **P**reterea penetral innocens domꝫ
honeſtiſſimorum coetus amicorum. ſocer etiā
ſanctus. ⁊ æquo actu ipſo reuerendus ab
ōm nos criminis huiꝫ ſuſpiciōne defendūt. **S**z
o nefas. **I**lli vero de te tātū criminis capiūt fidē
Atqꝫ hoc ipſo videmur affiues fuiſſe maleſi
cō. quia tuis inſtituti moribus imbuti diſci
plinis ſumus. **I**taqꝫ non eſt ſatis mihi
proſuiſſe tuā reuerētiā. niſi vltro tu potius
b ij

19

mea offensione laederis. **A**tuero hic etiam
nostris malis cumulus accedit. q̄ æstimatio
plurimorū non rerū merita. s̄ fortunæ spe
stat euentum. eaq; tantū iudicat esse proui
sa quæ fœlicitas commēdauerit. **Q**uo fit vt
existimatio bona prima omnium deserat ifœ
lices. **Q**ui nunc populi rumores q̄m dissonæ
multiplicēs q; sentētiæ piger reminisci. **D**oc
tantum dixerim. **V**ltimam esse aduersæ for
tunæ sarcinā. q; dum miserū aliquod crimēn
affigitur. quæ pferūt meruisse credunt. **E**t
ego quidem bonis omnibus pulsus dignitati
bus exūtus. existimatione fœdatus. ob be
neficiū supplicium tuli. **V**idere autem vide
or nefarias sceleratorū officinas gaudio læti
tiaq; fluitates. p̄ditissimuz quēq; nouis bela
tionū fraudib; imminētē. iacere bonos nostri
discriminis terrore prostratos. flagitiosum
querq; ad auertendum quidem facinus impu

mitate . ad efficiendū vero premijs inātari . in
fontes autē nō modo securitate verū ipsa etiā
defensione priuatos . Ita qz libet exclamare

Metrum quintum primi libri .

Ostelliferi conditor orbis . Qui ppetu
o mixus solio . Rapido caelum turbi
ne versas . Legemqz pati sidera cogis .

Vt nunc pleno luāda cornu . Totis fratris
obuia flammis . Condat stellas luna mino
res . Nunc obscuro pallida cornu . Phœbo
propior lumina pdat . Et qui primæ tempo
re noctis . Agit algentes hesperus ortus .

Solitas iterum mutet habenas

Phœbi pallens luāfer ortu

Tu frondifluæ frigore brumæ

Bringis lucem breuiori mora

Tu cum feruida venerit aestas .

Agiles noctis diuidis hora

Tua vis varium temperat annum .

b iij

27